

EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

**Projev
9. října 2025**

Projev předsedy Evropského účetního dvora Tonyho Murphyho

Představení výroční zprávy EÚD za rok 2024

Výbor pro rozpočtovou kontrolu Evropského parlamentu

9. října 2025

V případě rozdílů platí mluvený text.

Vážený pane předsedo, vážené poslankyně, vážení poslanci, vážený pane komisaři,

je mi potěšením, že mohu dnes k tomuto výboru promluvit a prezentovat mu klíčová zjištění a hlavní sdělení z výroční zprávy Evropského účetního dvora za rok 2024.

Spolu se mnou je tu opět i můj vážený kolega a člen Účetního dvora Jan Gregor, který na vypracování naší výroční zprávy dohlížel.

Výroční zpráva je hlavním produktem EÚD. Na její přípravu připadá 50 % našich zdrojů a vyžaduje značné úsilí a práci.

Přináší cenné poznatky o rozpočtu EU a jeho jednotlivých oblastech politiky.

Vedle našich auditů souladu s předpisy a auditů výkonnosti podporuje také naše zúčastněné strany při utváření rozpočtu EU a v jejich rozhodovacích procesech.

V současné době navíc probíhají debaty o podobě víceletého finančního rámce na období 2028–2034, a letošní výroční zpráva je proto vysoce relevantní. Uvádí důležitá zjištění, poukazuje na hlavní problémy a zdůrazňuje rizika, která by měla být při tvorbě budoucích rozpočtů brána v úvahu.

Jaké jsou tedy hlavní závěry naší výroční zprávy za rok 2024?

Vydáváme čistý výrok o spolehlivosti účetní závěrky EU za rok 2024 a náš závěr zní, že účetní závěrka opět věrně zobrazuje finanční situaci EU.

Celkové rozpočtové příjmy včetně výpůjček v rámci nástroje NGEU činily 250,6 miliardy EUR. Stejně jako v předešlých letech vydáváme o příjmech čistý výrok.

Je však důležité upozornit, že náš výrok se nevztahuje na částky vyplývající z nevykázaných nebo ušlých cel a daní, protože náš výrok může zohlednit pouze vykázané částky.

Pokud jde o výdaje, součástí dlouhodobého rozpočtu EU jsou jednak prostředky z víceletého finančního rámce (VFR), které představují takzvané tradiční výdaje z rozpočtu EU, a jednak prostředky z nástroje NextGenerationEU (NGEU). Financování z nástroje NGEU zahrnuje především Nástroj pro oživení a odolnost (RRF), jehož model provádění se liší od modelu provádění víceletého finančního rámce. Vydáváme proto i nadále dva samostatné výroky o správnosti výdajů v roce 2024: jeden pro tradiční výdaje z rozpočtu EU a druhý pro nástroj RRF.

Začneme tradičními výdaji z rozpočtu EU.

Ačkoli se námi odhadovaná míra chyb u výdajů z rozpočtu EU snížila, zůstává stále významná (materiální) a nyní činí 3,6 % (2023: 5,6 %). Vzhledem k rozsáhlému výskytu zjištěných chyb vydáváme již šestý rok po sobě záporný výrok.

Odhadovaná míra chyb nevyjadřuje míru podvodů, neefektivnosti nebo plýtvání. Jde o odhadovaný objem prostředků, které nebyly použity v souladu s předpisy Unie nebo jednotlivých států.

Míra chyb u výdajů z rozpočtu EU se určuje tak, že se zohlední a konsolidují míry chyb zjištěné v různých oblastech politiky v rámci VFR. Nyní se zaměříme na konkrétní oblasti politiky a podíváme se na typická zjištění, která k této míře chyb přispívají.

Začneme „Soudržností“, na niž připadá téměř třetina výdajů z rozpočtu EU.

V této oblasti politiky odhadujeme míru chyb na 5,7 %, což oproti 9,3 % v roce 2023 představuje pokles. K odhadované míře chyb i nadále přispívaly hlavně nezpůsobilé projekty a náklady, jakož i porušování pravidel pro zadávání veřejných zakázek.

V roce 2023 jsme identifikovali několik faktorů, jako například narušení spojená s pandemií, překrývající se období financování a míry spolufinancování až 100 % u nástrojů jako REACT-EU a CRII, jejichž lhůty provádění byly na konci roku, které pravděpodobně zvýšily riziko nesprávných výdajů. V roce 2024 se tak míra chyb v oblasti soudržnosti přiblížila více úrovni zaznamenané v předcházejících letech.

V rámci naší auditní koncepce v oblasti „Soudržnosti“ jsme kontrolovali práci auditních orgánů v členských státech. V minulých osmi letech jsme shromáždili rozsáhlé důkazní informace a zjistili jsme četné chyby, které měly být auditními orgány zjištěny, ale zjištěny nebyly. Tyto problémy významně narušují spolehlivost jejich práce a omezují míru, v níž se Komise na její výsledky může spoléhat.

Obzvláště znepokojivé je, že v mnoha případech odpovídají tytéž orgány i za dohled nad finančními prostředky nástroje RRF na úrovni členských států a že Komise, jak se navrhuje v nařízeních pro VFR na období 2028–2034, má úmyslu se na ně do značné míry spoléhat.

To podle našeho názoru představuje vážné riziko, které se musí řešit.

Nyní se zaměříme na další významnou výdajovou oblast: „Přírodní zdroje a životní prostředí“, na niž připadá více než třetina rozpočtových výdajů, z nichž se pak většina týká zemědělství a rozvoje venkova. Zde odhadujeme, že míra chyb je významná (materiální) ve výši 2,6 % (2,2 % v roce 2023).

Hlavní chyby, které jsme zjistili, souvisejí hlavně s administrativními chybami, nezpůsobilými náklady a projekty a nedodržováním zemědělských, environmentálních a klimatických závazků.

Pokud jde o oblast „Jednotný trh, inovace a digitální oblast“, zaznamenali jsme významnou (materiální) míru chyb ve výši 3,2 % (3,3 % v roce 2023). Výdaje na výzkum i nadále zůstávají vysoce rizikovou oblastí. Zjistili jsme zde četné chyby týkající se osobních nákladů.

Za rok 2024 jsme na rozdíl od předchozích let provedli zvláštní posouzení operací v okruhu 6 VFR „Sousedství a svět“. Tyto finanční prostředky jsou obecně vyčleněny na podporu regionů a zemí mimo EU.

Míru chyb zde odhadujeme na 4,9 %. Přes polovina zjištěných chyb v této výdajové oblasti připadá na nezpůsobilé náklady a porušování pravidel pro zadávání veřejných zakázek.

Nakonec se dostáváme k okruhu „Správa“. Stejně jako v předchozích letech jsme dospěli k závěru, že míra chyb v tomto okruhu zůstává nevýznamná (nemateriální).

V souhrnu lze o naší práci pro účely výroční zprávy za rok 2024 týkající se dodržování předpisů říci toto: i když u výdajů z rozpočtu EU došlo k poklesu odhadované míry chyb, zůstává tato míra chyb i nadále problémem.

Nyní přejdeme k Nástroji pro oživení a odolnost (RRF), kde naše posouzení plateb provedených v roce 2024 z tohoto nástroje vycházelo z podmínek pro platbu stanovených v nařízení o RRF. Ty uvádějí, že milníky a cíle musí být uspokojivě splněny a musí být v souladu s dalšími hlavními podmínkami způsobilosti.

Model provádění nástroje RRF se výrazně liší od tradičních rozpočtových výdajů. Platby nejsou spojeny se skutečnými náklady a podmínkou pro platby z tohoto nástroje není ani soulad s unijními a vnitrostátními předpisy. Vzhledem k unikátnosti tohoto modelu je zapotřebí specifická auditní metodika. K výdajům z tohoto nástroje proto vydáváme samostatný auditní výrok.

V roce 2024 činily celkové výdaje z Nástroje pro oživení a odolnost 59,9 miliardy EUR. Náš audit se týkal všech 28 grantových plateb z tohoto nástroje v celkové výši 53,5 miliardy EUR a proplacení předběžného financování v celkové hodnotě 6,4 miliardy EUR.

Zjistili jsme případy, kdy milníky a cíle spojené s platbami nebyly uspokojivě splněny, jakož i problémy související se zrušením milníku, dvojím financováním a obdobím způsobilosti. Identifikovali jsme také případy nejasně definovaných milníků a cílů a nedostatky v posouzeních *ex ante* prováděných Komisí. Na základě těchto zjištění jsme k výdajům z nástroje RRF vydali výrok s výhradou. Upozornili jsme také na případ, který v současnosti projednává Soudní dvůr a který se týká dvou milníků.

Do konce roku 2024 vyplatila Evropská komise v grantových platbách z nástroje RRF 178,5 miliardy EUR, což představuje pouze 50 % celkových dostupných finančních prostředků. Za situace, kdy do konce provádění nástroje RRF v srpnu 2026 zbývá méně než rok, je zřejmé, že stále zbývá vynaložit významný objem prostředků.

V nedávné době jsme využili této příležitosti a přezkoumali a shrnuli rozsáhlou auditní práci, kterou jsme od zavedení tohoto dočasného nástroje v roce 2021 vykonali. V uvedeném přezkumu poukazujeme na klíčová zjištění a poznatky, které jsou zásadně důležité jako podkladové informace pro budoucí nástroje založené na výkonnosti.

I když uznáváme důležitou úlohu, kterou mohou tyto nástroje hrát v rozpočtu EU, zdůrazňujeme, že v budoucnu by měly být využívány pouze tehdy, je-li financování přímo spojeno s měřitelnými výsledky. Je také zásadně důležité, aby financování bylo možné vysledovat až na úroveň skutečných nákladů a aby koncepce a provádění těchto nástrojů neoslabovaly vyvozování odpovědnosti.

Pokud tyto nástroje zahrnují budoucí výpůjčky, je zásadní, aby EU účinně zmírňovala rizika spojená s úrokovými sazbami a vypracovala předem jasný plán splátek, v němž budou uvedeny také zdroje, z nichž budou splátky hrazeny.

Naše výroční zpráva za rok 2024 rovněž poukazuje na rizika spojená s výpůjčkami pro budoucí víceleté finanční rámce, a zejména pak na rostoucí dluhovou zátěž plynoucí ze závazků NGEU. Do roku 2027 by nesplacené výpůjčky EU mohly překročit 900 miliard EUR, což je téměř desetkrát více než v roce 2020, před zřízením nástroje NGEU. Navíc celkové úrokové výdaje související s NGEU by za současný VFR mohly překročit 30 miliard EUR, což je více než dvojnásobek původní prognózy Komise, která počítala s 14,9 miliardami EUR.

Většina splátek těchto výpůjček je odložena do budoucích VFR a rostoucí dluhové závazky přinášejí závažné výzvy z hlediska zachování budoucích rozpočtů EU i zajištění dostatečných zdrojů pro opatření EU. Komise na období 2028–2034 navrhuje rozpočet ve výši téměř 2 bilionů EUR, což představuje přibližně 1,26 % HND EU. Je však důležité připomenout, že i když se 1,15 % této částky týká nových výdajů, na splácení výpůjček v rámci NGEU bude vyčleněno 0,11 % HND EU. Splácení tohoto dluhu by si mohlo z budoucích rozpočtů EU vyžádat až 31 miliard EUR ročně.

V současné době jsou návrhy na víceletý finanční rámec na období 2028–2034 v popředí práce a diskusí mnoha orgánů včetně Evropského účetního dvora. Součástí těchto návrhů je i model podobný nástroji RRF (s národními plány) a v tomto kontextu mohou být relevantní i problémy a rizika, které jsme zjistili u RRF.

Na stanoviscích k těmto návrhům již pracujeme a upozorňujeme na příslušná rizika i na poznatky, které jsme získali díky svým rozsáhlým zkušenostem v oblasti rozpočtu.

Naším společným cílem by mělo být napomoci s vypracováním rozpočtu, který zajistí, aby transparentnost a mechanismy vyvozování odpovědnosti byly sladěny s dlouhodobými prioritami Evropy, a který přispěje ke světlejší budoucnosti všech občanů.

Na závěr mi dovoluť ocenit úsilí a odborné znalosti zaměstnanců EÚD a jeho kolegia. Jejich nasazení a profesionalita měly stěžejní význam nejen při přípravě naší letošní výroční zprávy, jejíž kvalita je vysoká, ale i přispívají i k tomu, aby náš orgán mohl nadále plnit své poslání.

Děkuji vám za pozornost a těším se na diskusi, v jejímž rámci rádi zodpovíme vaše dotazy.